

ТЕКСТИЛЦИ НАЈВЕЋИ ГУБИТНИЦИ

Ivan Nikolić, saradnik MAT-a: Industrija Srbije nakon 2000. godine rasla sporije od BDP-a

strana 3

Ivan Nikolić, saradnik MAT-a: industrija Srbije nakon 2000. godine rasla sporije od BDP-a

Tekstilna industrija najveći gubitnik

Pomenuta grana svedena na samo deseti deo aktivnosti iz 1980, dok se prosečna stopa rasta industrije (0,4 odsto) u periodu 2001-2012. kretala ispod proseka privrednog rasta koji iznosi 3,4 odsto

Lidija Čočaj

Beograd

„Nasledeni strukturni problemi i nagla liberalizacija tržišta praćena oštrom realnom aprecijacijom dinara glavni su razlozi slabog oporavka industrijske proizvodnje i njenog stagnantnog kretanja u prvoj deceniji novog milenijuma. Prosečna stopa rasta industrije u periodu 2001-2012. bila je 0,4 odsto i kretala se ispod prosečne stope privrednog rasta (3,4 odsto). Skroman oporavak prerađivačke industrije, od približno 17 odsto do finansijske krize 2008, bio je verovatno jedno od najvećih razočaranja nakon 2000. godine. U ovom periodu, u Evropi je slabiji rezultat zabeležila jedino Makedonija. Međutim, pravi šok je tek usledio u prvih šest meseci krize kada je proizvodnja drastično korigovana naniže i još jednom se vratila na predtranzicioni nivo iz 2000. godine“, ocenio je Ivan Nikolić, saradnik „Makroekonomskih analiza i trendova“.

Industriju Srbije danas karakteriše nizak nivo aktivnosti, do te mere da je nekim oblastima proizvodnje

FOTO: P. TODOROVIC

Industriju Srbije danas karakteriše nizak nivo aktivnosti, toliko da je nekim oblastima proizvodnje ugrožen opstanak

ugrožen opstanak. Najveći broj grana nema održivu stopu rasta, a sve su finansirane pozajmljenim izvorima, na koje se plaćaju visoke kamate (približno 20 odsto na godišnjem nivou, uz indeksaciju kursa). Rizici prezađenosti su enormno visoki, a veliki deo preduzeća je pred bankrotstvom.

Samo mali broj oblasti prerađivačke industrije danas ima veću proizvodnju nego 1989. godine. Štaviše, prateći kretanje proizvodnje u dužem vremenskom periodu uočavamo da je u dve od tri oblasti prerađivačke industrije, aktivnost tek neznatno viša u odnosu na period

pred agresiju Natoa, a tekući nivo proizvodnje duvanske industrije je vraćen na nivo od pre tri decenije.

Najveće urušavanje proizvodnje pretrpela je tekstilna industrija, koja je svedena na samo deseti deo aktivnosti iz 1980. Elektronska industrija, uprkos proizvodnji koja je za oko 46 odsto veća nego 2001, zbog snažne kontrakcije tokom devedesetih godina prošlog veka, danas ostvaruje proizvodnju koja je, merena fizičkim obimom, za oko 4,5 puta manja nego 1980. godine. Ekonomska kriza iz 2008. poništila je i blagi oporavak u oblastima proizvodnje nameštaja i proizvodnje motornih vozila tokom

sredine prošle decenije. U ovim dve- ma oblastima nivo proizvodnje približno je niži za 60 odsto nego 1980.

U tom kontekstu Nikolić podseća da je rast nekih oblasti neočekivano skroman i nedovoljan, kao recimo u proizvodnji nemetalnih minerala, pa i duvanskoj industriji. Proizvodnju proizvoda od nemetalnih minerala metaforički reprezentuju cementare privatizovane u 2002, a 2003. godine i duvanska industrija u Nišu i Vranju. Njihovi rezultati pokazuju da ni ulazak stranih investicija ne garantuje visok porast proizvodnje i izvoza. Od 2008. godine struktura unutar prerađivačke industrije bitno

se promenila i u veoma teškom položaju našli su se nekadašnji uzori uspešno sprovedene privatizacije, kao što su Valjaonica aluminijuma „Impol“ – Sevojno, Valjaonica bakra „Sevojno“ i smederevska Železara, koju je iz stečaja kupio Ju-Es stil. Tako se, recimo, proizvodnja osnovnih metala, od oblasti sa najvećim prirastom učešća u industrijskoj proizvodnji do 2008. godine, u narednih pet godina transformisala u najvećeg tranzicionog gubitnika. Tokom 2008. godine slabi i položaj proizvodnje proizvoda od nemetalnih minerala, odnosno industrija cementa, koja je u celosti privatizovana tokom prve godine aktuelnog Zakona o privatizaciji, a njen pad je u ovoj godini već na 1,2 procentna poena. Elektronska i mašinska industrija do krize 2008. godine predvodile su grupaciju prerađivačke industrije s najslabijim rezultatima, što se na neki način, opet od dolaska, pre svega, slovenačkog „Gorenja“ u Valjevo bitno menja nabolje.

U prerađivačkoj industriji takozvani tranzicioni dobitnik, jeste proizvodnja standardnih metalnih proizvoda, osim mašina, i to zahvaljujući izuzetnom proboju od 2008. godine. Nosioci aktivnosti u ovoj oblasti čine preduzeća: „Kolubara metal“ – Vreoci, „Alfa plam“ – Vranje, „Prvi partizan“ – Užice, „Krušik“ – Valjevo, „Sloboda“ – Čačak, „Zastava oružje“ – Kragujevac... To je, dakle, pretežno namenska industrija, te se stoga njeni rezultati mogu pripisati najpre dobroj politici ulaganja i pomoći države, smatra Nikolić.